

TATABÁNYAI BÁNYÁSZ MŰVELŐDÉSI ÉS OKTATÁSI KÖZPONT "VÉRTES LÁSZLÓ"
KARST- ÉS BARLANGKUTATÓ CSOPORTJA

Juhász Márton /szerk./

ABSTRACT:

Juhász, M. /editor/: Tatabánya Miner's Cultural and Training Center - László Vértes
Karst- and Cave Explorer's Club

In the Gereose Mountains exploratory research work was carried out in the Veres-hegy Cave, the Pisznicse Cave, in the cavities of the Keselő Mountain, in the swallow-hole cave of the Hosszú-vontató and in the area of the so-called Förtés. In 1983 they carried on with the exploration of the caves of the area N° 4661, according to the Cave Register. Until now about 30 new cavities were discovered.

Veres-hegyi-barlang

1983-ban folytattuk a Fehér-teremből kiinduló, meredeken lejtő folyosó bontását. A nagy szelvényű járat teljesen kitöltött volt, csak a kis oldalbeugrók és a felboltozódások voltak légtérsek. A kitöltés jellegzetes törmelékletű elhelyezkedésű, felületén kőgörgöteg, alatta kötött törmelékű vörös agyag alkotja. Néhány foltban a szálkőre települve plasztikus szürke agyag és elvótva finomhomokos szürke agyag is előfordul.

Tíznapos tavaszi kutatótáborunkon, majd szeptembertől folyamatos hétvégi munkatúrákon végeztük a feltáró munkát. Drótkötél szállítópályák, oszlopállások kiépítésével elértük, hogy a végpontról a felszíni meddőhányóra már "csak" 13 ember közreműködésével jut ki az anyag. Így kb. 50 m³ kitöltés kibontásával a végponton 8 métert haladtunk előre.

Lengyel-barlang

Az OKTH Észak-dunántúli Felügyelőségével kötött megállapodás értelmében rendszeresen két hetenként vizsgáltuk a barlang klíma /hőmérséklet, CO₂-tartalom/ és hidrológiai /csepegések, vízkémiai elemzések/ viszonyait. A vizsgálati eredményeket a Felügyelőségnek eljuttattuk.

Megkezdtük a barlang teljes újrafelmérését és geológiai feldolgozását. A feldolgozások áthúzódnak 1984-re.

Keselő-hegy

A barlangok közvetlen közelében folytatott bányaművelés az évben is hátráltatta, gyakorlatilag szinte teljesen megbénította az itt folyó munkát. A táró bejáratát be-robbantották, így a 2. sz. és 4. sz. barlangokat meg sem tudtuk közelíteni.

A Keselő-hegyi-barlang betonozott bejáratára - hogy a ráhulló robbantási törmelék ne rongálja meg - a Kőbánya Üzem több m³ földet hordott. Ősszel, a közvetlen károsodási veszély elmúltával ennek nagy részét eltávolítottuk, így már legalább ez a barlang járható. Az év hátralévő részében több ellenőrző bejáratot végeztünk, tisztítottuk a robbantások hatására keletkezett, szerencsére nem jelentős mennyiségű omladékot. Az ÉK-i ág végpontjának tervezett bontására már nem maradt idő.

Hosszú-vontatói-viznyelőbarlang

Feltárást idén a bejárat akna aljának Ny-i oldalán végeztünk. A bejárat akna hasadékirányára közel merőleges, ÉÉK-DDNy-i irányú keresztterés hasadékát bontottuk meg. A mindössze 0,3-0,5 m-ig táguló hasadékjáratban 4 méterrel süllyesztettük a talpszintet. 2,5 m után a bontás É-i oldalában szabad járatot értünk el. A meredeken felfelé vezető szűk hasadék 6 m után sajnos kiékelődik. Falai erősen korrodáltak, alját be-

mosott humusz és kőtörmelék alkotja. Továbbkutatására nem látszik lehetőség. Érdekes viszont az idei bontás mélypontja. Itt a hasadék D-1 végét újabb keresztörés metszi, ementén a járat kissé kiöblösödik. Ha egy beékelődött nagy kőtömböt el tudunk távolítani, akkor itt még további eredmények várhatók.

Pisznic-e-barlang

A barlangban a feltáró kutatás ebben az évben már csak a Főág forrásosatornájára korlátozódott. A függőlegesen szűk, ovális járatba dobott kövek néhány méter esés után tompán, visszhangosan puffantak, majd rövid ideig gurultak. A szűkület kézi vésését már 1982-ben kezdtük, de ez így nagyon fárasztó és lassú volt. 1983-ban több alkalommal is gépesítettük a munkahelyet. Eddig kb. 2,5 métert sikerült így előrehaladni és még további 0,5 m tágitására lesz szükség. Ez alatt már tágasabb üreg látszik.

Geológiai vizsgálatok előkészítésére a Ny-1 ág alsó folyosójában újra megnyitottuk az 1982-ben egyszer már feltárt szelvényt. A rétegenkénti mintagyűjtés megtörtént, az anyag vizsgálatára 1984-ben kerül sor.

A Pisznic-e-tető magassági pontjáról bontott állású színtezéssel meghatároztuk a barlang bejáratának tszf. magasságát. E szerint a szakirodalomban általánosan elfogadott és használt 458 m tszf. magassági érték nem helyes. A bejárat állandósított felmérési pont magassága 466,71 m Bf.

Folyamatosan gondot jelentett a bejárat lezárás védelme. Bár a barlang szigorúan zárt, nem látogatható területen fekszik, így is többször tapasztaltuk az ide látogatók vandalizmusát. Az ajtó melletti rácsot feltörték, a barlang kéződményeit rongálták, bőséges "szemétermést" hagytak maguk után. A javítást az év utolsó negyedében végeztük el. A rácsot erősebb anyaggal pótoltuk és masszívabban rögzítettük.

Förtés

A terület kutatását ebben az évben kezdte meg csoportunk. A Pusztamaróttól északra fekvő kis fennsíkron a terepbejárások során 11 töröt vettünk nyilvántartásba. Miután ezek közül több is bontásra érdemesnek látszott, megkörtük a kutatási engedélyt.

Jelentősebb feltárást az F-10. számú törben végeztünk. A szállkő kibukkanás tövében indított kutatóknát 1,5 x 2 m-es szelvényben bontottuk, majd az omlásveszély miatt 2 x 3 m-esre bővítettük. 4,5 m-es mélységben elértük a szállkővel határolt járatot, egy ÉNy-DK-1 irányú keskeny hasadékot. Az agyagos kőtörmelékkel és nagyobb kőtömbökkel teljesen kitöltött hasadókban további 2,5 m-es bontást követően szabad járatot értünk el. Az enyhén lejtő, szűk, mindössze 0,5 m széles járat 3 m után egy kisebb termeszkőbe torkollott. Ennek mélypontjáról akna nyílik, mely kb. 17 m mélységű, alját agyagdugó alkotja. A barlang összmélysége kb. 25 m.

A barlang vékonytáblás alsó jura /liász/ mészkőben alakult ki, jól megfigyelhetően ÉNy-DK irányú törősvonal mentén. A kőzetfelszín csipkésre korrodált, kőpződménymentes.

Már az első leszálláskor is kellemetlen volt a barlang feltűnően rossz levegője. 1983. augusztus 18-án Drüger-pumpával és CO₂-D jelzésű szondával 8 m-es mélységben 5,8 % széndioxid-tartalmat mértünk. A barlangot ennek alapján neveztük förtési gázos-zsombolynak.

4661. számú kataszteri terület

Már az előző években megkezdtek a területre vonatkozó szakirodalmi anyag gyűjtését és feldolgozását. 1983-ban több terepbejárást végeztünk Dajót, Magyarósbánya és Tokod térségében. Közel 30 új, eddig ismeretlen üreget vettünk nyilvántartásba, kisebb részüknek terepi dokumentációját is elkészítettük.